

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 311/2010-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. septembra 2010 v senáte zloženom z predsedu Juraja Horvátha a zo sudcov Sergeja Kohuta a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť Ing. H. O., B., zastúpenej advokátom Mgr. R. B., B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu a inú ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením generálneho prokurátora Slovenskej republiky č. k. XV/2 Pz 123/09-5 z 19. februára 2010 a takto

r o z h o d o l :

1. Generálny prokurátor Slovenskej republiky uznesením č. k. XV/2 Pz 123/09-5 z 19. februára 2010 porušil základné právo Ing. H. O. podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Zrušuje uznesenie generálneho prokurátora Slovenskej republiky č. k. XV/2 Pz 123/09-5 z 19. februára 2010 a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 311/2010 z 1. júla 2010 bola prijatá na ďalšie konanie sťažnosť Ing. H. O., B. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva na ochranu na inom orgáne Slovenskej republiky podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v konaní vedenom generálnym prokurátorom Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) pod sp. zn. XV/2 Pz 123/09 uznesením z 19. februára 2010.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že proti sťažovateľke bolo vedené trestné stíhanie pre podozrenie zo spáchania zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 21 ods. 1 písm. d) Trestného zákona k § 326 ods. 1 písm. a) Trestného zákona, ktorého sa mala dopustiť ako vedúca odboru prenájmu S. B. v období od 4. apríla 2007 do 10. apríla 2007 v úmysle pomôcť zabezpečiť oprávneným osobám neoprávnený prospech v podobe uprednostňovania ich reštitučných nárokov pred inými oprávnenými osobami. Rozhodnutím Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „úrad špeciálnej prokuratúry“) č. k. VII/2 Gv 150/07-75 z 23. novembra 2009 bolo trestné stíhanie proti sťažovateľke zastavené s odôvodnením, že skutok nie je trestným činom a nie je dôvod na postúpenie veci.

Generálny prokurátor rozhodnutím č. k. XV/2 Pz 123/09-5 z 19. februára 2010 zrušil rozhodnutie úradu špeciálnej prokuratúry s vyslovením, že došlo k porušeniu zákona nižšej zložky generálnej prokuratúry, a prikázal mu, aby vo veci znovu konal a rozhodol.

Sťažovateľka uviedla, že generálny prokurátor vo veci rozhodol arbitrárne a svojvoľne, pretože ničím nezdôvodnil svoje rozhodnutie, obmedzil sa iba na citáciu Trestného poriadku, resp. Trestného zákona bez toho, aby konkretizoval svoje rozhodnutie, v čom bol porušený zákon vyšetrujúcim orgánom. Tvrdila tiež, že generálny prokurátor sa neriadil dôsledne ustanovením § 363 ods. 1 Trestného poriadku, čo urobiť mal, pretože

nižšou zložkou prokuratúry nedošlo k pochybeniu pri zisťovaní skutkového stavu vo veci a následne k jeho záverom. Za týchto okolností nebolo vôbec zrejmé, prečo generálny prokurátor vo veci tak rozhodol, a preto sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vydal tento nálež:

„1/ Základné právo Ing. H. O. ... na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky uznesením generálneho prokurátora SR sp. zn. XV/2 Pz 123/09-5 z 19. februára 2010 porušené bolo.

2/ Uznesenie generálneho prokurátora SR sp. zn. XV/2 Pz 1230/09-5 z 19. februára 2010 sa zrušuje.“

Generálny prokurátor vyjadrením z 3. augusta 2010 navrhol zamietnuť sťažnosť s odôvodnením:

„V uznesení prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry SR z 23. novembra 2009 č.k. VII/2 Gv 150/07-75 boli podrobne rozpísané úkony, ktoré boli v tomto konaní vykonané vrátane realizovaných dôkazov. Ďalšie skutočnosti, ktoré boli dôvodom k vydaniu môjho uznesenia z 19. februára 2010 č.k. XV/2 Pz 123/09-5 boli len operatívnej povahy a v čase vydania napadnutého uznesenia ešte neboli verifikované. Ak by som za tohto právneho stavu tieto poznatky v napadnutom uznesení konkretizoval, hrozilo by riziko, že by došlo k zmareniu ich procesnej realizácie a tým aj ku zmareniu účelu predmetného trestného konania. Z tohto dôvodu sa domnievam, že napadnutým uznesením nedošlo k porušeniu zákonných ustanovení, ktorých porušenie sťažovateľka v sťažnosti namieta, nebolo porušenie ani jej základné právo na súdnu a inú právnu ochranu v zmysle čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky a preto ani nie je daný dôvod na zrušenie môjho uznesenia z 19. februára 2010 č.k. XV/2 Pz 123/09-5.

Súčasne poznamenávam, že súhlasím s tým, aby Ústavný súd upustil od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti, keďže od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.“

K vyjadreniu generálneho prokurátora sťažovateľka v písomnom stanovisku z 23. augusta 2010 uviedla:

«Predovšetkým musím konštatovať, že predmetné vyjadrenie generálneho prokurátora k môjmu návrhu je rovnako vágne a nezrozumiteľné, postrádajúce akékoľvek konkrétne zdôvodnenie, ako samotné právoplatné rozhodnutie generálneho prokurátora podľa §363 a nasl. Trestného poriadku – napadnuté ústavnou sťažnosťou.

Generálny prokurátor SR vo svojom vyjadrení konštatuje, že v uznesení prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry GP SR boli podrobne rozpísané úkony, ktoré boli v tomto konaní vykonané. S týmto konštatovaním je samozrejme potrebné súhlasiť, avšak logicky ho nemožno považovať za dôvod na zrušenie predmetného uznesenia v zmysle §363 Tr.poriadku.

Z vyjadrenia generálneho prokurátora SR následne vyplýva, že „ďalšie“ skutočnosti, ktoré boli dôvodom na jeho postup podľa §363 Tr.por. / pritom žiadne iné skutočnosti neuviedol/ boli len operatívnej povahy a v čase vydania napadnutého rozhodnutia neboli verifikované. Z tohto dôvodu sa generálny prokurátor „domnieva“, že jeho rozhodnutím nedošlo k porušeniu zákonných ustanovení ani k porušeniu základných práv sťažovateľky a preto nie je dôvod na zrušenie uvedeného rozhodnutia Ústavným súdom.

S uvedeným názorom generálneho prokurátora sa samozrejme nemôžem stotožniť. Vo svojom návrhu podanom na Ústavný súd Slovenskej republiky som podrobne uviedol a zdôvodnil konkrétne porušenia zákona, ktorých sa generálny prokurátor dopustil napadnutým rozhodnutím podľa §363 a nasl. Trestného poriadku, v čom spočíva porušenie základných práv sťažovateľky a prečo je potrebné predmetné rozhodnutie zrušiť.

Generálny prokurátor vo svojom vyjadrení zo dňa 3.augusta 2010 vôbec nereagoval na obsah môjho návrhu podaného na Ústavný súd, nepoužil ani jediný skutkový či právny argument za účelom vyvrátenia mojich tvrdení v podanom návrhu. Konštatovanie, že disponoval nejakými skutočnosťami „operatívnej povahy“, ktoré „v tom čase neboli verifikované“ absolútne neobstojí.

Je zarážajúce, že generálny prokurátor si vôbec dovoľil Ústavnému súdu Slovenskej republiky uviesť takýto nezmyselný dôvod, keďže si nepochybne musí byť vedomý toho, že skutočnosti „operatívnej povahy“ v žiadnom prípade nemôžu byť zákonným dôvodom na postup v zmysle §363 a nasl. Trestného poriadku.

Ved' zo samotného znenia ustanovenia §363 ods.1 Tr.poriadku je zřejmé, že „generálny prokurátor zruší právoplatné rozhodnutie v prípravnom konaní len vtedy, ak

takým rozhodnutím bol PORUŠENÝ ZÁKON. Porušením zákona sa pritom rozumie PODSTATNÉ POCHYBENIE, ktoré mohlo ovplyvniť rozhodnutie vo veci.“

Generálny prokurátor SR však postupom podľa §363 a nasl. Tr.poriadku zrušil právoplatné uznesenie prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry GP SR o zastavení trestného stíhania Ing. H. O. bez uvedenia jediného konkrétneho pochybenia, resp. porušenia zákona, ktorého sa mal prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry vo svojom rozhodnutí, resp. v konaní, ktoré tomuto rozhodnutiu predchádzalo, dopustiť. Tak, ako generálny prokurátor nezdôvodnil svoj postup podľa §363 a nasl. Tr.poriadku v samotnom napadnutom rozhodnutí, rovnako ho nezdôvodnil ani vo svojom vyjadrení z 3.8.2010 adresovanom Ústavnému súdu. Logickým vysvetlením teda zostáva, že žiadny zákonný dôvod na takéto rozhodnutie v zmysle §363 a nasl. Tr.poriadku neexistoval . / Hoci skutočnosti „operatívnej povahy“, ktoré generálny prokurátor spomína vo svojom vyjadrení sú v predmetnom konaní na Ústavnom súde úplne irelevantné, nemôžem si odpustiť vyjadrenie svojich pochybností o existencii takýchto skutočností, keďže ani s odstupom 6 mesiacov od vydania predmetného rozhodnutia evidentne neboli verifikované, keďže ich generálny prokurátor vo svojom vyjadrení Ústavnému súdu nekonkretizoval./

Teda nielen v čase vydania napadnutého rozhodnutia, ale ani v súčasnosti generálny prokurátor nedisponuje žiadnymi skutočnosťami, ktoré by odôvodňovali zrušenie právoplatného uznesenia o zastavení trestného stíhania Ing.H. O. – čo napokon potvrdzuje aj jeho súhlas s upustením od ústneho pojednávania s konštatovaním, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

S poukazom na všetky uvedené skutočnosti v celom rozsahu zotrvávam na svojom návrhu podanom na Ústavný súd Slovenskej republiky.»

II.

Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1. Ústavný súd môže zároveň zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Pokiaľ sa v ďalšom uvádza „súdna ochrana“, ústavný súd predovšetkým poukazuje na to, že ústavné závery sa v zásade vzťahujú nielen na ochranu poskytovanú súdmi, ale aj na ochranu poskytovanú inými orgánmi Slovenskej republiky, teda aj na generálneho prokurátora.

Do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon.

Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal súladný výklad právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený skutkový stav použije ústavne súladné interpretovaná platná a účinná právna norma.

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva na oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávislé a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy vykonávajú (čl. 46 ods. 4 v spojení s čl. 51 ústavy). Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu teda predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa táto ochrana

v zákonom predpokladanej kvalite poskytne (mutatis mutandis napr. IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 214/04).

Skutkové a právne závery orgánov verejnej moci rozhodujúcich o opravných prostriedkoch nápravy a ochrany práv a slobôd fyzických osôb a právnických osôb môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody zaručeného v ústave alebo v medzinárodných zmluvách o ľudských právach a základných slobodách (III. ÚS 38/05, III. ÚS 287/06).

Podľa tvrdenia sťažovateľky generálny prokurátor vo veci rozhodol arbitrárne a svojvoľne, pretože ničím podstatným nezdôvodnil svoje rozhodnutie, keď sa obmedzil len na citáciu príslušného ustanovenia uvedeného v Trestnom poriadku, jeho rozhodnutie bolo teda len formálne zdôvodnené.

Generálny prokurátor v napadnutom rozhodnutí uviedol:

„Preskúmaním na vec sa vzťahujúcich materiálov a trestného spisu som zistil, že napadnutým uznesením bol porušený zákon v ustanoveniach § 2 odsek 10, odsek 12, § 215 odsek 1 písmeno b) Trestného poriadku.

Podľa ustanovenia §2 odsek 10 Trestného poriadku orgány činné v trestnom konaní postupujú tak, aby bol zistený skutkový stav veci, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti, a to v rozsahu nevyhnutnom na ich rozhodnutie. Dôkazy obstarávajú z úradnej povinnosti. Právo obstarávať dôkazy majú aj strany. Orgány činné v trestnom konaní s rovnakou starostlivosťou objasňujú okolnosti svedčiace proti obvinenému, ako aj okolnosti, ktoré svedčia v jeho prospech, a v oboch smeroch vykonávajú dôkazy tak, aby umožnili súdu spravodlivé rozhodnutie.

Podľa ustanovenia §2 odsek 12 Trestného poriadku orgány činné v trestnom konaní a súd hodnotia dôkazy získané zákonným spôsobom podľa svojho vnútorného presvedčenia založeného na starostlivom uvážení všetkých okolností prípadu jednotlivo i v ich súhrne nezávisle od toho, či ich obstaral súd, orgány činné v trestnom konaní alebo niektorá zo strán.

Podľa ustanovenia § 215 odsek 1 písmeno b) Trestného poriadku prokurátor zastaví trestné stíhanie, ak nie je tento skutok trestným činom a nie je dôvod na postúpenie veci.

Týmito zákonnými ustanoveniami sa prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky pri rozhodovaní v danej veci dôsledne neriadil.

Pred zastavením trestného stíhania musí byť však spoľahlivo a bez akýchkoľvek pochybností preukázané, že skutok, pre ktorý je vedené trestné stíhanie, nenapĺňa skutkovú podstatu žiadneho z trestných činov obsiahnutých v Trestnom zákone účinnom v čase jeho spáchania. Iba vtedy, ak je jednoznačne zrejmé, že konanie obvineného nenapĺňa znaky skutkovej podstaty niektorého trestného činu alebo iného priestupku, iného správneho deliktu alebo disciplinárneho previnenia, možno trestné stíhanie týmto spôsobom zastaviť.

V danom prípade neboli zabezpečené všetky dôkazy, ktoré by riadne objasnili skutkový stav vo veci, napriek tomu, že ide o spoločensky veľmi závažnú trestnú činnosť.

Prokurátor sa s takto nedostatočne objasneným skutkovým stavom uspokojil a predčasne rozhodol.“

Generálny prokurátor pri rozhodovaní vychádzal z právomoci danej mu ustanovením § 363 ods. 1, § 366 ods. 1 a 2 a § 367 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku.

Išlo o zrušovacie rozhodnutie právoplatného rozhodnutia v prípravnom konaní, ktoré je jedno z troch mimoriadnych opravných prostriedkov, ktorými možno zrušiť právoplatné rozhodnutie. Išlo súčasne o rozhodnutie, ktoré nie je možné napadnúť opravným prostriedkom.

Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkové relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Pokiaľ orgán verejnej moci (v danom prípade generálny prokurátor) nedá žiadnu odpoveď na viaceré podstatné námietky trestne stíhanej osoby a jeho rozhodnutie neobsahuje preskumatelné dôvody, na ktorých je založené, potom je potrebné toto arbitrárne

rozhodnutie považovať za nezlučiteľné so základnými zásadami vzťahu medzi orgánom verejnej moci a občanom vyplývajúcimi z druhej vety ustanovenia § 1 ods. 1 Trestného poriadku a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ale i za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy (III. ÚS 209/04, III. ÚS 2/09).

Generálny prokurátor nepostupoval v súlade s uvedenými závermi a ústavnými princípmi. Formálne zdôvodnenie rozhodnutia nepriamo sám priznáva, keď vo svojom písomnom rozhodnutí uviedol, že ak by konkretizoval dôvody svojho rozhodnutia, hrozilo by riziko, že by došlo k zmareniu procesnej realizácie potrebných úkonov, a tým aj k zmareniu účelu trestného konania.

Vzhľadom na už uvedené ústavné princípy a závery tento argument nie je možné akceptovať. Rozhodnutie generálneho prokurátora bolo konečným rozhodnutím bez možnosti podať proti nemu riadny alebo mimoriadny opravný prostriedok, preto v tomto postavení a za daného stavu mal svoje rozhodnutie aspoň v zásadnom smere zdôvodniť. Nebolo nevyhnutné popísať všetky procesné úkony, avšak rámec a dôvody údajného protizákonného postupu nižšej zložky prokuratúry a ďalší procesný postup mal uviesť, čo by však ešte neznamenal možnosť prípadného zmarenia vyšetrovania. Generálny prokurátor a príslušný vyšetrovací orgán má dostatok iných zákonných procesných úkonov, ktoré v trestnom konaní môže využiť a ktoré môžu smerovať k tomu, či daná osoba bude, alebo nebude trestne stíhaná. Použitie takýchto prostriedkov na zistenie skutkového stavu v rámci trestného konania sa však môže diať len v rámci zákona a predovšetkým len v rámci toho, aby neboli porušené základné práva a slobody dotknutej osoby. Z tohto pohľadu teda aj napadnuté rozhodnutie muselo byť riadne zdôvodnené, aby bolo zabezpečené jedno zo základných práv účastníka v trestnom konaní. To však tak zo strany generálneho prokurátora nebolo.

Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie úradného rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace

s predmetom ochrany (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04, III. ÚS 260/06, I. ÚS 110/07, III. ÚS 2/09 a iné).

Vzhľadom na to, že napadnuté uznesenie je čisto arbitrárne, zjavne neodôvodnené – bez uvedenia akýchkoľvek preskúmateľných dôvodov, na ktorých je založené – je potrebné ho považovať za nezlučiteľné so základnými zásadami vzťahu medzi orgánom verejnej moci a občanom vyplývajúcim z druhej vety § 1 Trestného poriadku a z čl. 1 ods. 1 ústavy (III. ÚS 2/09).

Nad rámec uvedeného ústavný súd poznamenáva, že aj keď rozhodol štandardným výrokom v tomto náleze, je si vedomý toho, že v okolnostiach danej veci vzhľadom na plynutie času už neprichádza do úvahy zmena rozhodnutia špeciálneho prokurátora Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky č. k. VII/2 Gv 150/07-75 z 23. novembra 2009.

Na základe citovaného článku ústavy a ustanovení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) preto ústavný súd zrušil napadnuté rozhodnutie generálneho prokurátora. V ďalšom bude generálny prokurátor viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto náleze podľa § 56 ods. 3 písm. b) a ods. 6 zákona o ústavnom súde.

Sťažovateľka náhradu trov konania a ani iné nároky nepožadovala, preto o nich ústavný súd nerozhodol.

Z uvedených dôvodov bolo potrebné vo veci rozhodnúť tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. septembra 2010